

THE ROLE OF POLICY IN STRUCTURAL CHANGE TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH

Nizamov Akhtam Numanovich

Associate Professor, SamDu Faculty of Human Resource Management
+998973986717, axtamnizamov@gmail.com

Norbekov Fazliddin Iskandar oglu

Master's Student SamDu Faculty of Human Resource Management

Annotation:

The article examines current trends in sustainable economic growth. In particular, the peculiarities of the country's development are taken into account.

Mamlakatda iqtisodiyotning qonun-qoidalariga amal qilish iqtisodiy siyosat orqali yuz beradi. Iqtisodiyotning eng dolzarb muammolaridan biri - barqarorlikni ta'minlashdan iborat iqtisodiy o'sish. Davlatning siyosati ma'lum maqsadlarni ko'zlaydi. Chunki mamlakatdagi ishlab chiqarilgan chora-tadbirlar iqtisodiyotga ta'sir etmay qolmaydi. Iqtisodiy rivojlanishning mazmuni, iqtisodiyotni muammolarini o'rganish doimo iqtisodiy fanlar hamda davlat siyosatining asosiy vazifalaridan bo'lib kelgan. Ana shunday muhim masalalarni samarali hal qilishda kishilarning iqtisodiy rivojlanishning o'ziga hos xususiyatlari va sir-asrorlari, ularning talab va xususiyatlari, qonun-qoidalar, amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning maqsad va mohiyatini hamda kambag'allikni sohasini bartaraf etishni chuqurroq bilishlariga bog'liq. Mamlakatimizda barqaror iqtisodiy rivojlanishini taminlash uchun iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va diversifikatsiyalash bo'yicha tanlangan strategiya va inqirozga qarshi choralar dasturni amalga oshirish natijasida yurtimiz dunyodagi sanoqli davlatlar qatorida iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning barqaror sur'atlarini ta'minlash, aholining moddiy farovonligini yuksaltirishga erishmoqda.

Barqaror iqtisodiy o'sish deganda bevosita yalpi ichki mahsulot (YaIM) va uning aholi jon boshiga to'g'ri keluvchi qiymatining o'tgan davrga nisbatan ortishini tushunamiz.

Agar YaIM hajmining o'zgarish sur'ati aholi sonining o'zgarish sur'atidan yuqori bo'lsa, aholining turmush farovonligi ortadi. Agar ushbu ko'rsatkichlar bir xil bo'lsa, aholining turmush darajasi o'zgarmaydi. Mabodo, YaIM hajmining o'zgarish sur'ati aholi sonining o'zgarish sur'atidan ortda qolsa, aholi turmush darajasining pasayishi kuzatiladi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan qabul qilingan «O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida»gi Farmonida mamlakatning iqtisodiy rivojlanishini ta‘minlash, ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sohalarini jadal rivojlantirish hisobiga YaIM hajmi va o‘shish sur‘atlarini oshirish, olib borilayotgan islohotlar samaradiligini ko‘tarish, davlat va jamiyatning har tomonlama va jadal rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish, iqtisodiyotni modernizatsiyalash va ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish hamda hayotning barcha sohalarini liberallashtirish bo‘yicha ustuvor yo‘nalishlarni amalga oshirish maqsadida “2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi” tasdiqlandi. Ushbu Harakatlar strategiyasida mamlakatimizda ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sohalarini jadal rivojlantirish, YaIM hajmini ko‘paytirish, makroiqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash, ijtimoiy-iqtisodiy hayotni har tomonlama rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo‘nalishlari alohida muhim o‘rin egallaydi.[1] Prezidentimiz Shavkat Mirmonovich Mirziyoyevning O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga murojaatnomasida – “O‘zbekiston Respublikasi bo‘yicha 2020 yilda yalpi ichki maxsulot hajmi joriy narxlarda 580203.2 mlrd so‘mni tashkil etdi va 2019 yilga nisbatan 101.6% ni tashkil qildi ya‘ni qishloq o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi 0,8 foiz, sanoat 0,2 foiz, qurilish 0,5 foiz, xizmatlar 0,0 foiz, mahsulotga sof soliqlar 0,1 foizni tashkil qildi”[2] degan fikrlaridan ham mamlakatda oxirgi yillarda barqaror o‘shish sur‘atlarining saqlanib qolayotganligini ko‘rish mumkin.

Iqtisodiy o‘shishni barcha omillarini tashqi va ichki qismlarga ajratish mumkin. Ichki iqtisodiy o‘shish omillari mavjud resursdan foydalanishni o‘z ichiga olishi kerak. Shu bilan birga, tashqi omillarga boshqasidan olingan qarzlarda davlatlar va mintaqalar moliyaviy aktivlari, xomashyo bazasi, energiya manbalari hisoblanadi.

Mavjud ilmiy nazariyada iqtisodiy o‘shishga ta‘sir qiluvchi ikki omilni keltirish kerak bo‘ladi. Ular ekstensiv va intensiv omillar hisoblanadi. Rivojlanishning birinchi sektori ekstensiv omil deganda miqdoriy bilan bog‘liq resurs bazasining ko‘payishi, yalpi mahsulotning ko‘payishi, mehnat, moddiy va tabiiy resurslardan foydalanishni chuqurlashtirish orqali erishiladi.

innovatsion texnologiyalar rivojlangan mehnat vositalaridan foydalanib, ishlab chiqarishni va usullarini ko‘paytiradi.

ekstensiv iqtisodiy o‘shish quyidagilarga bog‘liq:

- ko‘proq mehnat hajmidan foydalanish;
- yangi tashkilotlarning paydo bo‘lishi;
- uskunalarning sonini ko‘paytirish;

- qo'shimcha yerlarni jalb qilish va boshqalar.

Rivojlanishning ikkinchisida sektori yani intevsiv omilda ishlab chiqarilgan foyda hajmi ko'paytiriladi.

Intensiv iqtisodiy o'sishni quyidagilar shakllantiradi.

- ishchilarning malakasi va kasbiy tayyorgarligi darajasini oshirish ramkalar;
- yanada innovatsion uskunalardan foydalanish;
- eng yangi texnologiyalarni (shu jumladan resurslarni tejaydigan) joriy etish;
- mehnatni ilmiy tashkil etishdan foydalanish;
- davlat tomonidan tartibga solishning samarali usullari va metodologiyasini qo'llash va boshqalar.

Shunday qilib, ishlab chiqarish imkoniyatlari va yalpi mahsulotning o'sishi ichki mahsulot yoki resurs bazasining hajmini o'zgartirish bilan bog'liq.

Barqaror iqtisodiy o'sish jarayonlari quyidagi funksiyalari va vazifalari bajaradi:

- iqtisodiy o'sish maqsadlari va vazifalarini tizimlashtirish;
- iqtisodiyotning tarkibiy jarayonlarini samarali shakllantirish orqali darajasini baholash;
- mintaqaviy darajada resurslardan foydalanish samaradorligini o'rnatish;
- barqaror mintaqaviy rivojlanish strategiyasiga o'zgartirishlar kiritish;
- qabul qilingan boshqaruv qarorlarini tizimlashtirish;
- mintaqada barqaror rivojlanishni tahlil qilish imkoniyatini berish.

Barqaror o'sishning mintaqaviy strategiyasi - bu harakatlar to'plami, belgilangan ijtimoiy va iqtisodiy maqsadlarga erishishga qaratilgan mavjud manbalar. Shu bilan birga, mamlakatni rivojlantirish rivojlanish bosqichi tashqi va ichki omillarga bog'liq. Ya'ni, jarayonlarning o'zi, iqtisodiy o'sishga hissa qo'shish, rivojlanish maqsadlarini shakllantirish hisoblanadi.

Kelajakdagi modelning barqaror qobig'i darajaning oshishi davlat boshqaruvini isloh qilish, rag'batlantirish, tashabbuslar, inson salohiyatini rivojlantirish sohasini, aqlli va ijodiy menejerlarni rivojlantirish bilan o'zaro bog'liqdir. Buning uchun quyidagi ishlarni amalga oshirishni taklif etamiz:

- qishloq xo'jaligi soxasida agrar sanoatni rivojlantirish va sanoat korxonalarini faoliyatini shaffoflik asosida olib borish.
- qurilish soxasini modernizatsiyalash.
- kambag'allikni qisqartirish bo'yicha davlat dasturlarini ishlab chiqish.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak Iqtisodiy o'sishning muvaffaqiyati bu mikroiqtisodiy va makroiqtisodiy boshqaruv qarorlarini to'g'ri olib borish zarur deb hisoblaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

[1] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida” gi PF-4947-son Farmoni. //”Xalq so'zi” 08.02.2017y

[2] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 dekabrda Oliy Majlisga murojatnomasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmonlari va Qarorlari

Iqtisodiyot nazariya A. Vahobov

www.stat.uz

www.google.com

www.scholar.google.com

www.ziyonet.uz